

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
2015
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidit».

Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

Porcia, Bruti uxor, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandōrum causā poposcit eōque velut forte elapso se vulnerāvit. Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit, quod tonsōris praeripuisset officium.

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

parem:	την αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
diu:	τον συγκριτικό βαθμό
inopes:	τη γενική πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
hoc:	την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
quos (το 1ο στο κείμενο):	την αφαιρετική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
neutris:	την ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cultellum:	την ονομαστική πληθυντικού αριθμού
unguium:	την κλητική πληθυντικού αριθμού
se:	τη δοτική ενικού αριθμού στο α' πρόσωπο
eam:	τη γενική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

Μονάδες 10

B1β. «Id exemplum sutōrem quendam incitavit»: να μεταφέρετε τις λέξεις της παραπάνω πρότασης στον άλλον αριθμό.

Μονάδες 5

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

docēret:	το σουπίνο στην αφαιρετική
respondēbat:	τη δοτική του γερουνδίου
solēbat:	τη γενική πληθυντικού αριθμού της μετοχής ενεστώτα στο θηλυκό γένος
perdidi:	το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
fit:	το γερουνδιακό στην ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cecidērunt:	τη δοτική πληθυντικού αριθμού της μετοχής μέλλοντα στο ουδέτερο γένος
fuerint:	το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα
dixisse:	το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή
ferunt:	το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
referre:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
interficiendo:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
cognovisset:	το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
elapso:	το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού
resecandōrum:	το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην άλλη φωνή
obiurgandam:	το απαρέμφατο του παρακειμένου στην άλλη φωνή

Μονάδες 15

Γ1α. «**vocātus**»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισαγόμενη με τον χρονικό σύνδεσμο **postquam** (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την εκφορά της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ1β. «**Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem**»: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 3

Γ1γ. «**Porcia, Bruti uxor, cultellum tonsorium poposcit**»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, με εξάρτηση από το «**Homines dicunt**».

Μονάδες 3

Γ1δ. «**quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem**»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση αντικαθιστώντας το ρήμα **ferunt** με το ρήμα **fertur**. Να επιφέρετε τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 4) και να τις αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 6

Γ2α. «*Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem*»: να αναδιατυπώσετε την περίοδο αντικαθιστώντας το ρήμα της κύριας πρότασης **incitavit** με το ρήμα **incitat**. Να προβείτε στην απαραίτητη αλλαγή (μονάδα 1) και να την αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2β. «*Quodsi forte cecidērunt, tum intellegitur*»: να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι ώστε να εκφράζεται αντίθεση προς την πραγματικότητα α) στο παρόν (μονάδες 2) και β) στο παρελθόν (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Γ2γ. «*Brutus ad eam obiurgandam vēnit*»: να αποδώσετε με τέσσερις τρόπους τον υπογραμμισμένο προσδιορισμό του σκοπού (να μην αποδοθεί με τελική μετοχή).

Μονάδες 8

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Το παράδειγμα αυτό παρακίνησε έναν παπουτσή να μάθει σε ένα κοράκι τον ίδιο χαιρετισμό. Για πολύ καιρό κόπιαζε μάταια· κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσης συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου!».

Αν όμως τύχει να χάσουν την αρχή (εξουσία) / να πέσουν, όπως συνήθως συμβαίνει, τότε καταλαβαίνουν πόσο τους έλειπαν οι φίλοι / πόσο στερημένοι ήταν από φίλους. Λένε πως ο Ταρκύνιος, όταν ήταν εξόριστος, είπε αυτό (το λόγο): «Τότε μόνο κατάλαβα ποιους είχα αληθινούς φίλους και ποιους ψεύτικους, όταν δεν μπορούσα πια να ανταποδώσω τη χάρη ούτε σε εκείνους ούτε σε αυτούς».

Σαν έμαθε η Πορκία, η γυναίκα του Βρούτου, το σχέδιο του άντρα της να δολοφονήσει τον Καίσαρα, ζήτησε ένα ξυράφι μανικιουρίστα τάχα για να κόψει τα νύχια της και αυτοτραυματίστηκε με αυτό, καθώς της γλίστρησε δήθεν τυχαία. Έπειτα ο Βρούτος, αφού οι υπηρέτριες τον κάλεσαν στην κρεβατοκάμαρα με ξεφωνητά, ήλθε για να την μαλώσει, επειδή τάχα είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα.

B 1. α. pari
diutius
inopum
haec
qua
neuter
cultelli
ungues
mihi
eius

β. Ea exempla sutores quosdam incitaverunt / incitavere.

B2. doctu
respondendo
solentium
perdam
faciendus
casuris
sunto
diceremur
fert
referre
interfice
cognoscetis
elaberentur
resecuerit
obiurgavisse

Γ1 α. postquam Brutus vocatus est

Η χρονική πρόταση εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει καθαρά χρονική σχέση. Ειδικότερα με χρόνο παρακείμενο (vocatus est), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (venit) και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

β. «Quos fidos amicos habui (habueram)?»

γ. Homines dicunt Porciam, Bruti uxorem, cultellum tonsorium poposcisse.

δ. quod Tarquinius dixisse fertur exulans

Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου dixisse τίθεται σε ονομαστική (Tarquinius), επειδή το ειδικό απαρέμφατο εξαρτάται από το παθητικό λεκτικό προσωπικό ρήμα fertur. Πρόκειται για το φαινόμενο της άρσης του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου. Η σύνταξη είναι προσωπική και έχουμε ταυτοπροσωπία. Κατ' επέκταση αλλάζει και η πτώση της μετοχής και τίθεται σε ονομαστική (exulans), επειδή είναι συνημμένη στο υποκείμενο Tarquinius.

Γ2 α. Id exemplum sutorem quendam incitat ut corvum doceat parem salutationem.

Εφόσον το ρήμα εξάρτησης incitat τίθεται σε αρκτικό χρόνο, η βουλητική εκφέρεται υποχρεωτικά με υποτακτική ενεστώτα (doceat), γιατί αναφέρεται στο παρόν- μέλλον.

Στις βουλητικές προτάσεις ισχύει ο κανόνας της ιδιομορφίας της ακολουθίας των χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συγχρονισμός δευτερεύουσας βουλητικής με την κύρια πρόταση στο μυαλό του ομιλητή).

β. Αντίθετο του πραγματικού στο παρόν: Quodsi forte caderent, tum intellegeretur.
Αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν: Quodsi forte cecidissent, tum intellectum esset.

γ. ut (Brutus) eam obiurgaret: τελική πρόταση
qui eam obiurgaret: αναφορική- τελική πρόταση
eam obiurgatum: σουπίνο σε αιτιατική
eius obiurgandae causa / gratia: εμπρόθετη γενική γερουνδιακού (υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη)